

Digitale fotografie en afasie: inspiratiesessie klinische toepassingen

Frank Paemeleire

Afasieconferentie 'State of the art 2024'

Conferentiecentrum Woudschoten Zeist

5 oktober 2024

Postgraadaat
Neurogene communicatiestoornissen

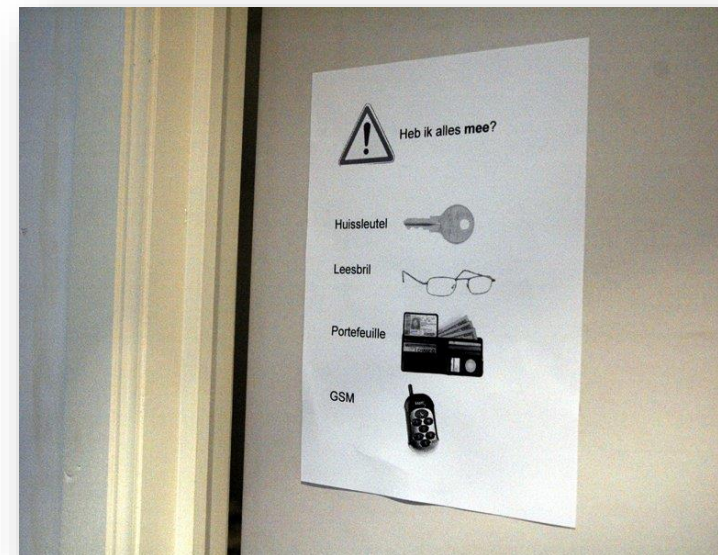
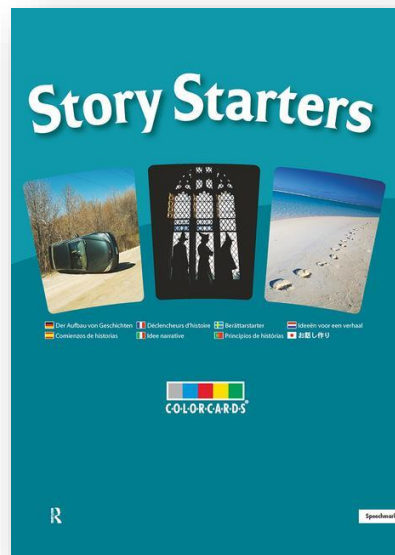
Maak werk van morgen
Artevelde Academy

www.mixreeks.be

Ook veel toepassingen bij PMA: taal uitlokken, benoemtesten, ondersteunen van communicatie en cognitie, ... (Brown & Thiessen, 2018)

Maar nog veel onbenutte mogelijkheden van digitale fotografie!

2 inspirerende voorbeelden ...

1. Communicatie ondersteunen met smartphone fotografie
2. NAH-fotogroep

Mijn achtergrond

Meer dan 25 jaar behandeling en begeleiding
van volwassenen met NCS

Fotograaf Academie voor Beeldende Kunst Gent

www.pamipics.com & Instagram @pami_pics

Nick Moons Moons

1

Communicatie ondersteunen met smartphone fotografie

Using self-captured photographs to support the expressive communication of people with aphasia

Enoch Ulmer^a, Karen Hux^b, Jessica Brown^c, Tracy Nelms^d and Christina Reeder^e

^aMonroe-Meyer Institute Speech Pathology, Nebraska Medical Center, Omaha, NE, USA; ^bDepartment of Special Education and Communication Disorders, Barkley Memorial Center, University of Nebraska – Lincoln, Lincoln, NE, USA; ^cDepartment of Speech-Language-Hearing Sciences, University of Minnesota, Minneapolis, MN, USA; ^dDepartment of Special Education and Communication Disorders, Barkley Memorial Center, University of Nebraska – Lincoln, Lincoln, NE, USA; ^eCompass Elementary School, Platte City, MO, USA

- Groot verschil in aantal genomen foto's en gebruik van de foto's
- Wie foto's gebruikte, kon meer en specifiekere informatie-eenheden duidelijk maken aan nieuwe communicatiepartner

5 PMA

Foto's & PMA: wat zijn belangrijke parameters?

(Brown & Thiessen, 2018)

- Inhoud
- Context
- Interactie
- Personalisatie
- ...

Inhoud

= hoeveelheid informatie binnen het onderwerp

1 content element (i.e., sign)

4 content elements (i.e., two researchers, stethoscope, stopwatch)

7 content elements (i.e., two researchers, two signs, scale, pencil, paper)

Context

= informatie rondom het onderwerp

- A. Geen/weinig context: communiceren van enkelvoudige woorden of ideeën
- B. Veel context: communiceren van meer complexe boodschappen

- Dagelijkse foto's: veel landschappen en portretten
  - Portretfoto's geven weinig conversatie-ondersteuning bij PMA (Ulmer et al., 2016)

Interactie

- **Soort interactie**

- A. Task-engaged: foto van persoon die in interactie is met een object/ander persoon
- B. Camera-engaged: foto van persoon die naar de camera kijkt

- **Onderzoeken van Thiessen et al. (2014 & 2016)**

- Zowel personen zonder NAH als personen met afasie meer visuele aandacht voor *task-engaged* foto's hebben ⇔ typische foto's in dagelijks leven ('kijk eens naar de camera'!)

Personalisatie

- **Spectrum:**
  - A. Foto's uit databanken (klassiek OC)
  - B. Gepersonaliseerde foto's
  - C. Zelfgenomen foto's
- **Onderzoek McKelvey et al. (2010) bij 8 PMA:**
  - Voorkeur voor persoonlijk relevante, gecontextualiseerde foto's
  - Betere prestaties op woord-foto matching taken met deze foto's dan generieke, gedecontextualiseerde foto's

Fotografie en communicatie

- A. Ondersteuning bij verhalen vertellen
- B. Vragen stellen
- C. Sociale verbinding
- D. Emotionele expressie

Zie Paemeleire, Moerkerke & Fierens (2021)
voor 6 tips voor OC bij PMA [download artikel](#)

A. Ondersteuning bij verhalen vertellen

- **Visueel vocabularium**

- persoonlijk relevant
- aansluitend bij communicatienoden en/of terugkerende communicatieve probleemsituaties

- **Remnants**

- = tastbare objecten of **foto's** die een beeld geven van een eerdere gebeurtenis (Ho et al., 2005).
- Remnants trekken de aandacht van de conversatiepartners, bieden een ondersteunende communicatieve context en brengen nieuwe gespreksonderwerpen aan (Beukelman & Garrett, 1988).
- **Onderzoek** Ho et al. (2005) bij 2 PMA
  - Bij het gebruik van communicatieboek met remnants wezen de personen met globale afasie zelf meer zaken aan (dan klassieke communicatieboek) en **initieerden ze meer** onderwerpen
  - De communicatiepartners evalueerden de **interacties** met ondersteuning van remnants ook **positiever**

INTERACTIE

PERSONALISATIE

**INHOUD
CONTEXT**

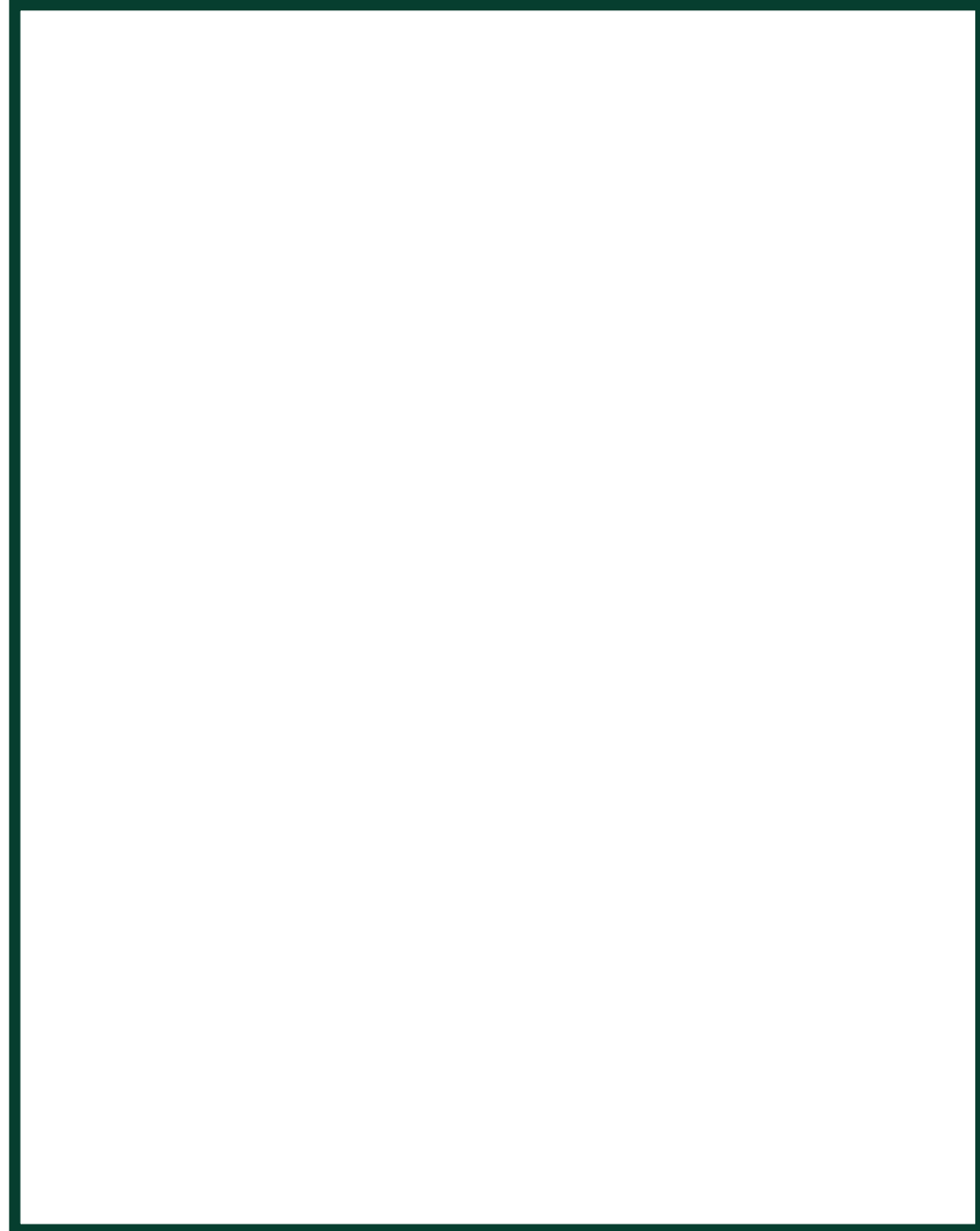
Kan/wil de PMA geen
foto's nemen
⇒ training 'pair
photography'
(Mott et al., 2018):
PMA is regisseur &
naaste is operator

Op vakantie in
Portugal (2024)

B. Vragen stellen

Executief functies!

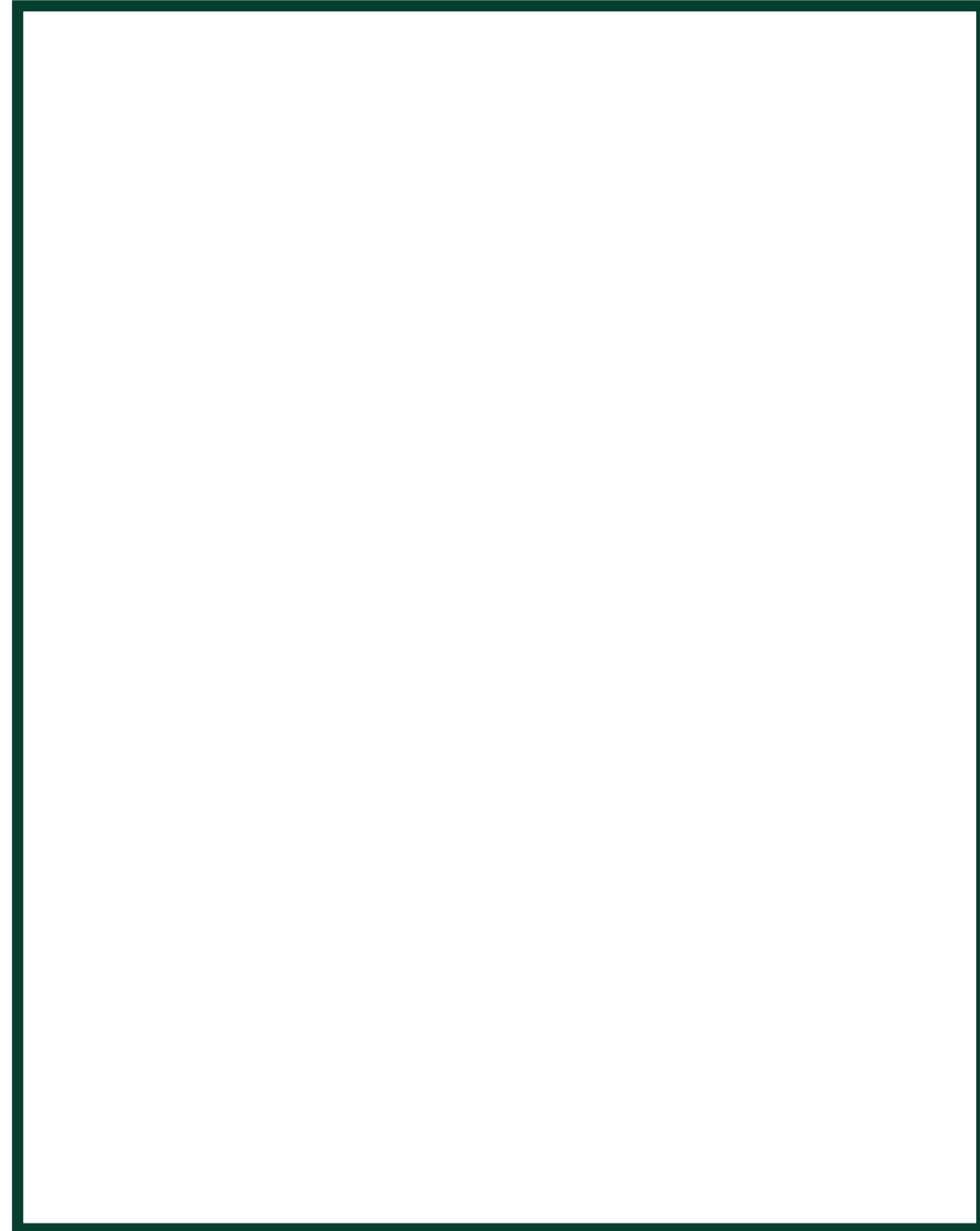

En foto's zijn ook heel, heel belangrijk.

Hersenletsel Teevee #12: **Leven met afasie na een hersenletsel.**
https://youtu.be/MiE_roz5cC0?si=-qbkZS_svdzdmE0J&t=1096

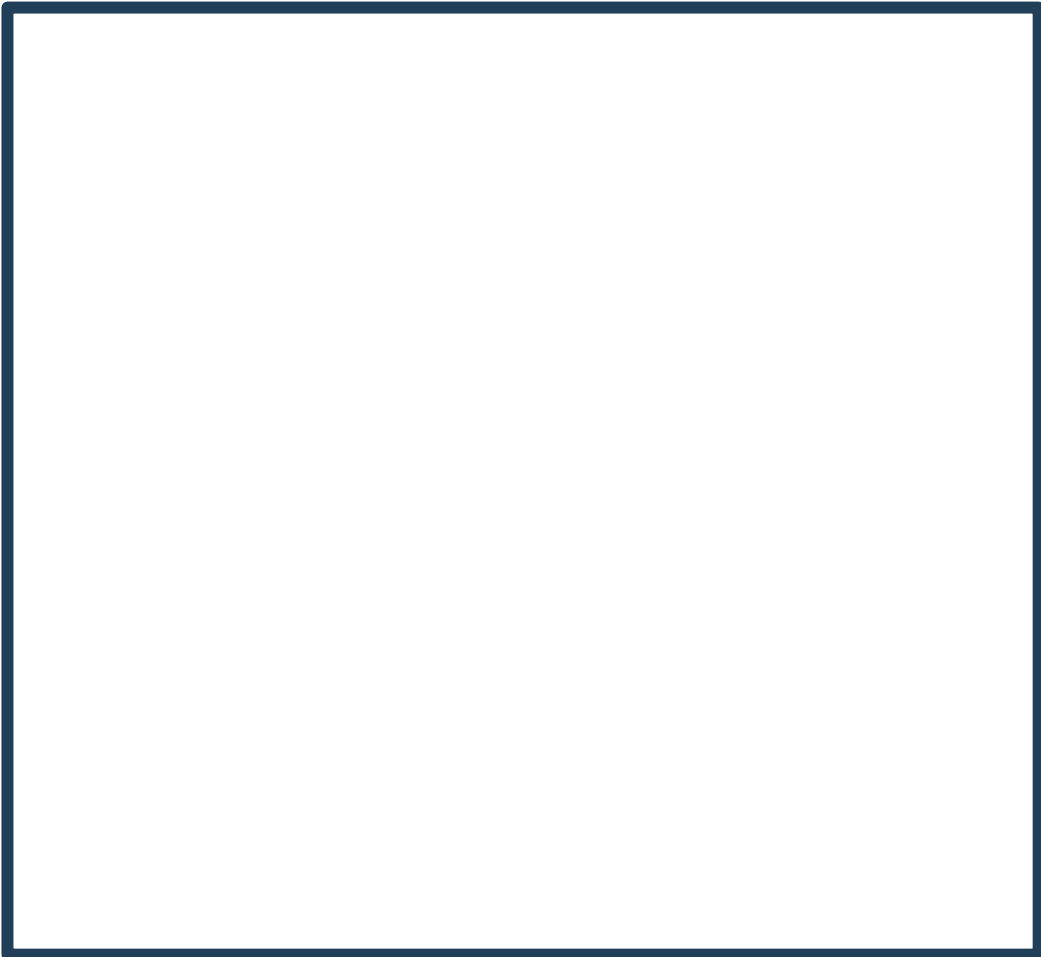
C. Sociale verbinding

Verschillende onderzoeken hebben het potentieel van foto's als ondersteuning voor **sociale verbondenheid** gedocumenteerd (Brown & Thiessen, 2018)

D. Emotionele expressie

Project 'Wat je niet ziet'
Michiel Koeman

Voordelen smartphone fotografie

- Smartphone is altijd mee
- Steeds meer technologie die voor afasie reeds gebruikt werd
- Natuurlijke vorm van OC (iedereen doet het)
- Mensen durven meer en starten meer zelf gesprek met foto's

Uitdagingen smartphone fotografie

- Cognitieve, visuele, motorische, ... stoornissen kunnen gebruik smartphone moeilijker maken (Mott et al., 2018)
  - Aangepaste bediening mogelijk
  - Samen oefenen ⇒ indien nodig via principes van foutloos aanleren
- Onderzoek Baier et al. (2018): gebruik van **Snapchat op GSM** als dynamische tool voor sociale netwerking bij **6 PMA** tijdens zomerkamp; positieve resultaten maar nood aan continue/face-to-face ondersteuning
- Niet alle foto's zijn even geschikt om als communicatie-ondersteuning te gebruiken.

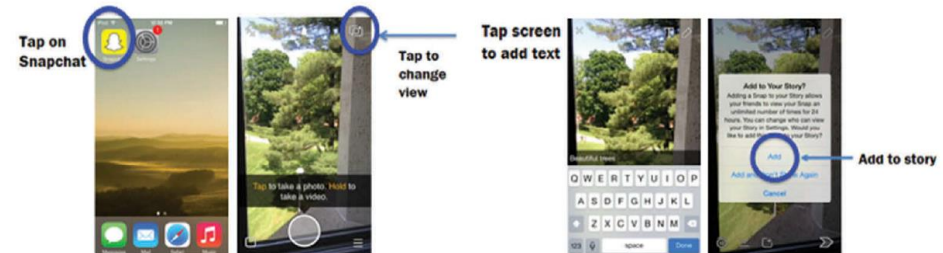

Figure 2. Aphasia-friendly Snapchat training manual example images.

- ✓ Leer PMA om met hun smartphone zelf **beter foto's voor communicatie-ondersteuning** te nemen
- ✓ Voorzie blijvende **technische ondersteuning** (bepaal samen wie technische buddy zal zijn)
- ✓ Train de **naasten van PMA** die zelf geen foto's kunnen/willen maken hoe zij dit kunnen doen met het **toestel van de PMA**
- ✓ Toon PMA via **intensive modelling** hoe ze foto's als ondersteuning in conversatie moeten inzetten ("Dit deed ik dit weekend")
- ✓ Leer PMA om hun foto's te **gebruiken in conversatie** ("Wat deed jij dit weekend?")

2

De NAH-fotogroep

*Many people experience pride and confidence
in creating something unique and personal.*

(Pound et al., 2000)

A scoping review of PhotoVoice for people with post-stroke aphasia

Aimee Dietz^a, Chitrali R. Mamlekar^a, Katrina L. Bakas^b, Michael J. McCarthy ^c, Dana Harley^d, and Tamilyn Bakas ^e

^aDepartment of Communication Sciences and Disorders, University of Cincinnati College of Allied Health Sciences, Cincinnati, OH, USA;

^bCincinnati Public Schools, Cincinnati, OH, USA; ^cCollege of Social and Behavioral Sciences, University of Northern Arizona, Flagstaff, AZ, USA;

^dSchool of Social Work, University of Cincinnati College of Allied Health Sciences, Cincinnati, OH, USA; ^eUniversity of Cincinnati College of Nursing, Cincinnati, OH, USA

ABSTRACT

Background: PhotoVoice is a qualitative research methodology designed to engage and empower marginalized members of a community and/or to understand community needs. PhotoVoice seems aphasia-friendly because it relies on personal photographs to convey opinions regarding pre-specified topics. However, PhotoVoice is based on a procedure referred to as the SHOWeD method. Participants are asked to reflect upon their photos by discussing (1) what they See, (2) what is Happening, (3) the relation to Our life, (3) Why the issue or condition exists, and then to (4) explain what can be Done to address the issue(s) at hand. Due to the linguistic demand required to convey complex thoughts and ideas inherent in this methodology, adaptations are likely required to successfully implement with people who have aphasia.

Aims: A scoping review was conducted to summarize the current literature regarding the use of PhotoVoice with people who have aphasia, to address two questions:

- (1) Are people with post-stroke aphasia included in PhotoVoice studies?
- (2) What, if any, modifications are required to address post-stroke aphasia and motor impairments?

Main contribution: This scoping review revealed that researchers often exclude people with aphasia from post-stroke PhotoVoice research. Three studies outlined adaptations that allowed successful implementation with people who have post-stroke aphasia.

Conclusions: Further inquiry regarding how best to adapt PhotoVoice for people with aphasia will facilitate their ability to be included in community-based research. This is an important step in ensuring that all post-stroke stakeholders are involved in projects related to social justice and policy for stroke survivors.

ARTICLE HISTORY

Received 18 November 2019
Accepted 30 July 2020

KEYWORDS

Aphasia; aphasia friendly; PhotoVoice; community-based participatory action research; stroke; qualitative assessment

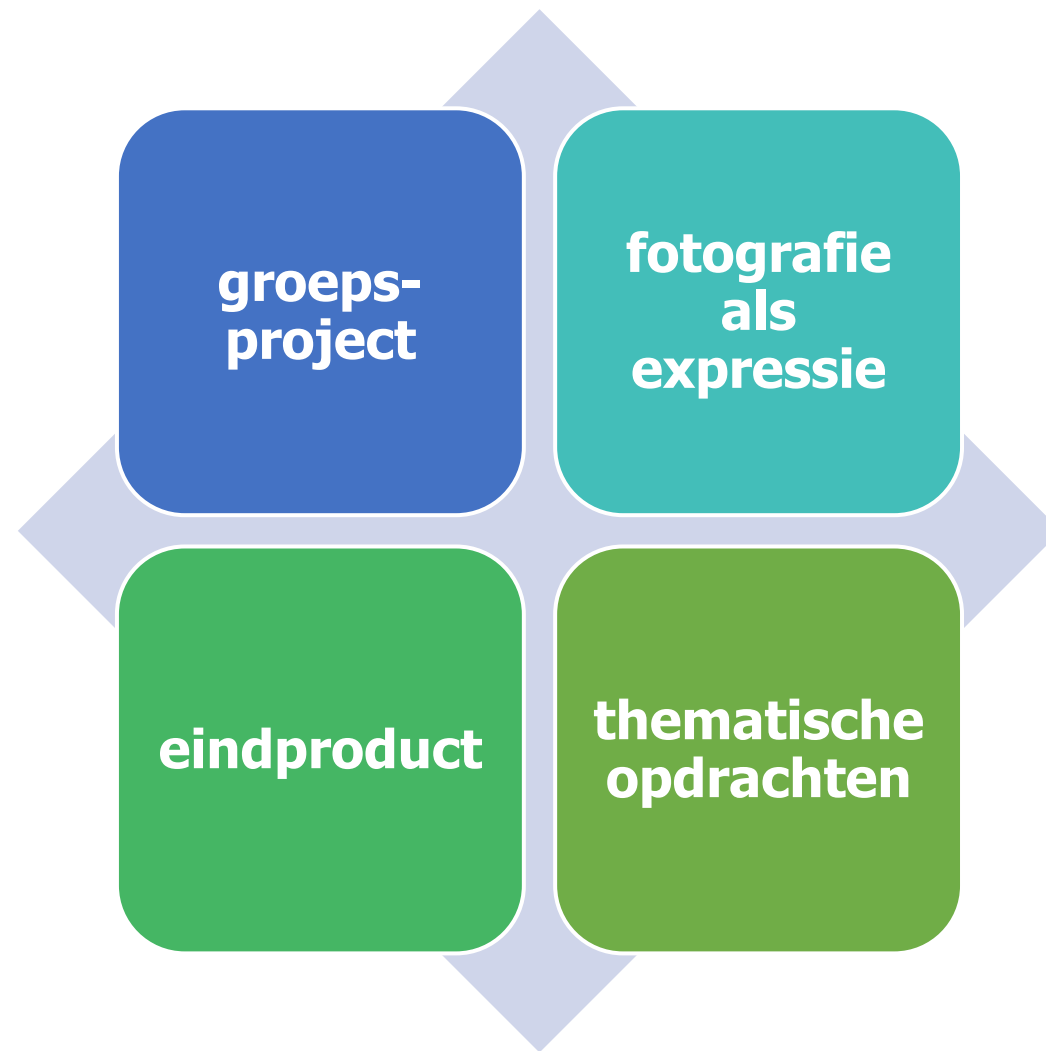
PhotoVoice

“The use of aphasia as an exclusion factor underscores the notion that PhotoVoice requires **adaptations for successful use with people who have aphasia.**”

Aphasia talks (Levin et al., 2007)

NAH-fotogroep (Paemeleire, Aarts & Van Beneden, 2016)

De NAH- fotogroep

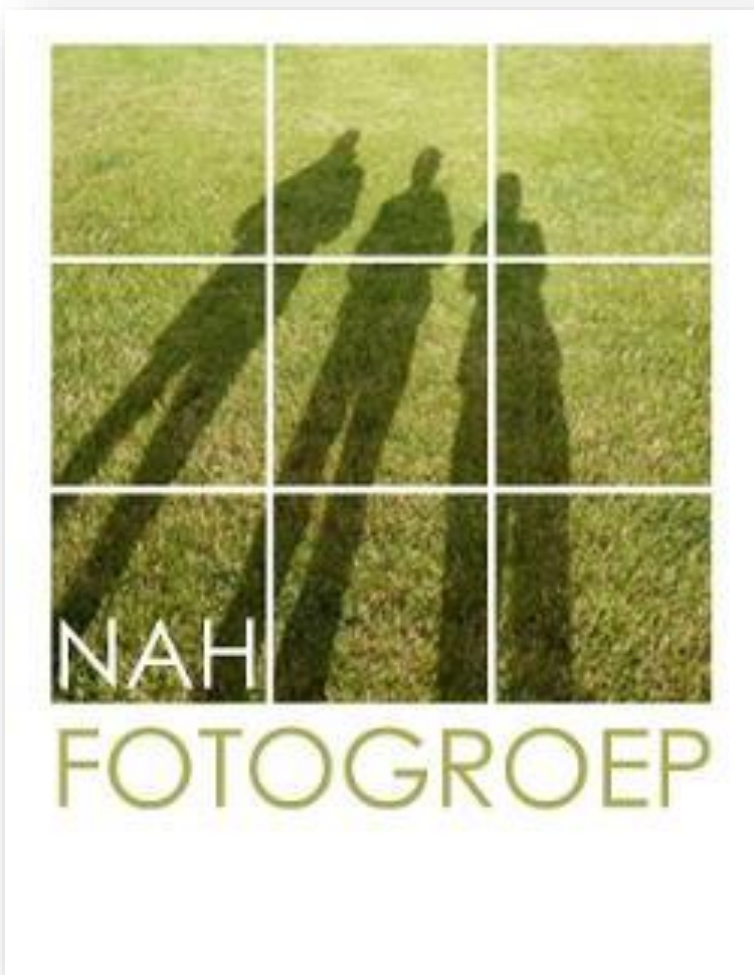

Aarts, H. & Paemeleire F. (2013). De Afasiefotogroep. *Logopedie & Foniatrie*, 85(3), 6 – 11. [download artikel](#)

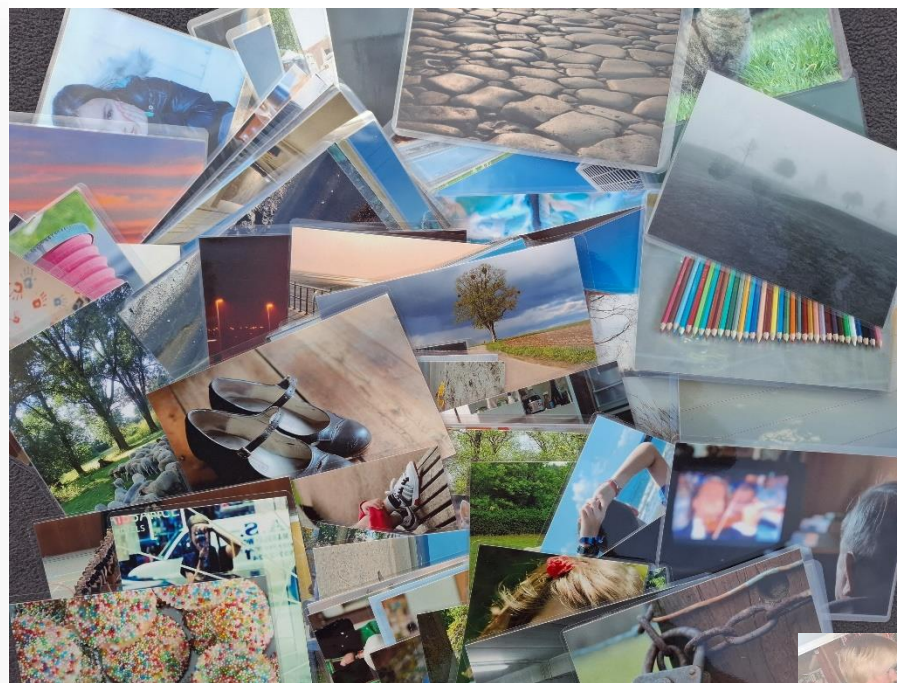
Aarts, H., Paemeleire, F. & Batens, K. (2011). De afasiefotogroep: rationale en beschrijving van een project gericht op levenskwaliteit. *Logopedie*, bijlage bij jaargang 24, (mei – juni), 41–51. [download artikel](#)

Aarts, H., Paemeleire, F. & Van Beneden, G. (2013). De NAH-fotogroep: een interactief project gericht op subjectieve levenskwaliteit. *Signaal*, 85, 22-35. [download artikel](#)

[Website met voorbeelden en info](#)

- 200 pagina's
- 200 fotoprints
(ook van personen met NAH)
- Al het praktische materiaal voor de bijeenkomsten en opdrachten (digitaal en aan te passen)

UITVERKOCHT

Volledig herziene tweede druk verwacht eind 2025

Paemeleire, F., Aarts, H., & Van Beneden, G. (2016).
NAH-fotogroep: het draaiboek. Sig.

Eerste NAH-fotogroep in Goes (2010)

Ervaringen in het werkveld

- Gebruikersevaluatie draaiboek 'NAH-fotogroep' aan de hand van diepte-interviews **12 Vlaamse en Nederlandse centra** (Dhondt et al., 2021)
- Algemeen "Het project biedt een meerwaarde in het revalidatieproces en het leven van mensen met afasie"
- Voornaamste aandachtspunt: nood aan handvatten voor smartphone fotografie voor PMA

10 tips voor fotograferen met een smartphone
aangepast voor personen met een hersenletsel

- ✓ **PMA:**
  - ✓ fotografeer en bespreek met behandelaars/coach
  - ✓ neem deel aan een NAH-fotogroep via een afasiecentrum

- ✓ **Zorgprofessionals met interesse maar koudwatervrees? Schrijf je in voor onze **online workshop** “De NAH-fotogroep: hoe begin je eraan?” op **12 februari****
<https://www.sig-net.be/nl/vormingen/professioneel-aanbod/detail/7715/de-nah-fotogroep-hoe-begin-je-eraan> (2 uur, Paemeleire & Andries, 47 euro)

- ✓ **Inspiratiewebsite ‘Fotografie en (zelf)zorg’: eind 2025**

Referenties & extra info

- Aarts, H. & Paemeleire F. (2013). De Afasiefotogroep. *Logopedie & Foniatrie*, 85(3), 6 – 11. [download artikel](#)
- Aarts, H., Paemeleire, F. & Batens, K. (2011). De afasiefotogroep: rationale en beschrijving van een project gericht op levenskwaliteit. *Logopedie*, bijlage bij jaargang 24, (mei – juni), 41–51. [download artikel](#)
- Aarts, H., Paemeleire, F. & Van Beneden, G. (2013). De NAH-fotogroep: een interactief project gericht op subjectieve levenskwaliteit. *Signaal*, 85, 22-35. [download artikel](#)
- Allen, M., McGrenere, J., & Purves, B. (2008). The field evaluation of a mobile digital image communication application designed for people with aphasia. *ACM Transactions on Accessible Computing (TACCESS)*, 1(1), 1-26. <https://doi.org/10.1145/1361203.1361208>
- Baier, C. K., Hoepner, J. K., & Sather, T. W. (2018). Exploring Snapchat as a dynamic capture tool for social networking in persons with aphasia. *Aphasiology*, 32(11), 1336-1359. <https://doi.org/10.1080/02687038.2017.1409870>
- Beukelman, D., & Garrett, K. (1988). Augmentative and alternative communication for adults with acquired severe communication disorders. *Augmentative and Alternative Communication*, 4(2), 104-121. <https://doi.org/10.1080/07434618812331274687>
- Brown, J., & Thiessen, A. (2018). Using images with individuals with aphasia: Current research and clinical trends. *American journal of speech-language pathology*, 27(1S), 504-515. https://doi.org/10.1044/2017_AJSLP-16-0190

- Brown, K., Worrall, L., Davidson, B., & Howe, T. (2013). Reflection on the benefits and limitations of participant-generated photography as an adjunct to qualitative interviews with participants with aphasia. *Aphasiology*, 27(10), 1214-1231. <https://doi.org/10.1080/02687038.2013.808736>
- Dhondt, M., Knockaert, L., Van Beneden, G., & Paemeleire, F. (2021). *Ervaringen in het werkveld met de NAH fotogroep* [bachelorproef]. Arteveldehogeschool Professionele bachelor in de logopedie.
- Dietz, A., Mamlekar, C. R., Bakas, K. L., McCarthy, M. J., Harley, D., & Bakas, T. (2021). A scoping review of PhotoVoice for people with post-stroke aphasia. *Topics in Stroke Rehabilitation*, 28(3), 219-235.
- Ho, K. M., Weiss, S. J., Garrett, K. L., & Lloyd, L. L. (2005). The effect of remnant and pictographic books on the communicative interaction of individuals with global aphasia. *Augmentative and Alternative Communication*, 21(3), 218-232. [download artikel](#)
- Hux, K., & Dinnes, C. (2019). Using digital photography to support the communication of people with aphasia, dementia or cognitive-communication deficits. In *Everyday Technologies in Healthcare* (pp. 89-107). CRC Press.
- King, J. M., & Simmons-Mackie, N. (2017). Communication supports and best practices. *Topics in Language Disorders*, 37(4), 348-360. [download artikel](#)
- Levin, T., Scott, B. M., Borders, B., Hart, K., Lee, J., & Decanini, A. (2007). Aphasia talks: Photography as a means of communication, self-expression, and empowerment in persons with aphasia. *Topics in stroke rehabilitation*, 14(1), 72-84.
- Mahmud, A. A., Limpens, Y., & Martens, J. B. (2013). Expressing through digital photographs: an assistive tool for persons with aphasia. *Universal access in the information society*, 12, 309-326. <https://doi.org/10.1007/s10209-012-0286-8>

- Mott, M. E., E, J., Bennett, C. L., Cutrell, E., & Morris, M. R. (2018, April). Understanding the accessibility of smartphone photography for people with motor impairments. In *Proceedings of the 2018 CHI Conference on Human Factors in Computing Systems* (pp. 1-12).
- McKelvey, M. L., Hux, K., Dietz, A., & Beukelman, D. R. (2010). Impact of personal relevance and contextualization on word-picture matching by people with aphasia. *American Journal of Speech-Language Pathology, 19*, 22-33. [https://doi.org/10.1044/1058-0360\(2009/08-0021\)](https://doi.org/10.1044/1058-0360(2009/08-0021))
- Paemeleire, F. & Moerkerke, L. (2022). Assessment en behandeling van communicatiepartner-afhankelijke personen met afasie. *Logopedie, 35*(3), 20-30. [download artikel](#)
- Paemeleire, F., Aarts, H., & Van Beneden, G. (2016). *NAH-fotogroep: het draaiboek*. Sig. <https://www.sig-net.be/nl/publicatie/130/detail/NAH-fotogroep-het-draaiboek>
- Paemeleire, F., Moerkerke, L., Fierens, L. (2021). Communicatie-ondersteuning bij volwassenen met ernstige afasie: GLOBAMIX als toolbox om restvaardigheden te exploreren. *Signaal Digitaal, 1*(1), 1-10. [download artikel](#)
- Pound, C., Parr, S., Lindsay, J., & Woolf, C. (2000). *Beyond aphasia: therapies for living with communication disability*. Milton Keynes: Speechmark publishing .
- Thiessen, A., Beukelman, D., Hux, K., & Longenecker, M. (2016). A comparison of the visual attention patterns of people with aphasia and adults without neurological conditions for camera-engaged and task-engaged visual scenes. *Journal of Speech, Language, and Hearing Research, 59*(2), 290-301. https://doi.org/10.1044/2015_JSLHR-L-14-0115

- Thiessen, A., Beukelman, D., Ullman, C., & Longenecker, M. (2014). Measurement of the visual attention patterns of people with aphasia: A preliminary investigation of two types of human engagement in photographic images. *Augmentative and Alternative Communication, 30*(2), 120-129.
<https://doi.org/10.3109/07434618.2014.905798>
- Ulmer, E., Hux, K., Brown, J., Nelms, T., & Reeder, C. (2017). Using self-captured photographs to support the expressive communication of people with aphasia. *Aphasiology, 31*(10), 1183-1204.
<https://doi.org/10.1080/02687038.2016.1274872>